

OBSAH

ÚVOD	5
1. KOMUNIKACE	11
1.1 Jazyk-nejazyk	11
1.2 Jazyky	12
1.3 Jazyk přirozený: vnitřní členění	13
1.4 Produkce jazyka - percepce jazyka	16
1.41 Komunikativní situace a komunikativní funkce	16
1.42 Produkce a percepce	18
1.5 Znak, systém a hodnota	20
1.51 Znak a jeho povaha	20
1.52 Struktura znaku a jeho vztahy	22
1.53 Grafika	26
2. VAZBY JAZYKA (Vnější lingvistika)	32
2.1 Jazyk a společnost (sociolingvistika)	32
2.2 Jazyk a myšlení (psycholingvistika)	36
2.21 Produkce a percepce. Nabytí jazyka	37
2.22 Studium dalšího jazyka	39
2.23 Paměť	40
2.24 Bilingvismus a další otázky	41
2.3 Jazyk a etnikum (etnolingvistika, antropolingvistika)	41
2.4 Jazyk a mozek (neuroolingvistika, biolingvistika)	43
2.41 Mозek a jazyk	43
2.42 Afázie	44
3. PŮVOD A FUNKCE JAZYKA	45
3.1 Ontogeneze a fylogeneze jazyka	45
3.11 Nabytí jazyka a učení se jazyku	45
3.12 Fylogeneze jazyka. Divergence a konvergence. Kontakt jazyků	47
3.13 Vznik jazyka	48
3.14 Genetická klasifikace jazyků	50
3.2 Konstitutivní rysy a funkce jazyka	54
3.21 Obecná povaha jazyka (langue)	55
3.22 Funkce jazyka	55
3.23 Konstitutivní rysy jazyka jako komunikativního systému	56
3.3 Jazyková politika a kultura	58
3.31 Jazyková situace	58
3.32 Jazyková politika a jazykové plánování. Jazyková kultura	59

4.	SYSTÉM A TEXT (langue-parole)	61
4.1	Synchronie-diachronie	61
4.2	Langue-parole	62
4.3	Langue jako systém znaků	64
4.31	Systém (langue). Pravidla. Paradigma a vztahy	64
4.32	Závěry o systému (shrnutí). Hodnota	68
4.4	Text jako struktura znaků	70
4.41	Parole (mluva/text)	70
4.42	Syntagma a relace v něm. Segmentace	71
4.5	Pragmatika	73
5.	STRUKTURA JAZYKA (LINGVISTIKA)	75
5.1	Lingvistika teoretická a aplikovaná	76
5.2	Jazykové disciplíny centrální-periferní	78
5.21	Disciplíny a roviny (plány)	78
5.22	Jednotka. Invariant a varianty	79
5.23	Centrum-periferie	81
5.3	Fonologie - fonetika	81
5.31	Zvuková stránka	81
5.32	Fonetika a fonologie: forma a funkce	82
5.33	Fonetika	84
5.331	Artikulační orgány (mluvidla)	84
5.332	Třídění hlásek	85
5.333	Kombinatorika hlásek: jejich řetězy	87
5.34	Fonologie	89
5.341	Foném, přízvuk a tón	89
5.342	Distinktivní rysy fonémů (protiklady)	90
5.343	Kombinatorika fonémů	91
5.35	Změny hlásek	92
5.4	Gramatika	94
5.41	Morfologie	96
5.411	Morfologie a morfém	96
5.4111	Morfologie a její operace	96
5.4112	Morfém	97
5.4113	Kombinatorika morfémů. Morfonologie	99
5.4114	Vztah formy a funkce morfémů	100
5.412	Flexe	101
5.4121	Kategorie flexe jména	101
5.4122	Posesivita a determinace	106
5.4123	Kategorie flexe slovesa	108
5.4124	Infinitní formy verba (neurčité tvary slovesné)	115
5.4125	Poznámky k morfologii verba	117
5.4126	Jiná flexe	117
5.413	Tvoření slov (slovotvorba)	118

5.4131	Způsoby tvoření slov a pojmenování	118
5.4132	Morfém v tvoření slov	122
5.4133	Onomaziologické způsoby a procesy	123
5.42	Syntax	124
5.421	Syntax věty	125
5.4211	Věta a propozice	125
5.4212	Typy vět	127
5.4213	Otázka a zápor	128
5.4214	Členy věty	130
5.4215	Syntagmatika slovních druhů při stavbě fráze	133
5.4216	Konstrukce a syntagmata	134
5.4217	Syntaktické vztahy	134
5.4218	Kombinatorika vět (syntagmatika vět)	136
5.4219	Aktuální členění věty (funkční perspektiva)	137
5.422	Valenční a generativní syntax	138
5.4221	Valenční (závislostní) syntax	138
5.4222	Generativní syntax (generativní gramatika)	139
5.423	Text a diskurs	142
5.4231	Text. Diskurs. Hypersyntax	142
5.4232	Faktory textu a prostředky vazby textu	143
5.4233	Mluvní akty	145
5.5	Lexikon	146
5.51	Aspekty slovníku/lexikonu	146
5.52	Jednotka lexikonu. Forma a význam	147
5.53	Typy slov (slovní druhy)	150
5.531	Autosémantika a synsémantika	150
5.532	Slovní druhy (Partes orationis)	151
5.533	Sémantické a funkční třídy. Jiné	158
5.54	Frazém a idiom	159
5.55	Paradigmatika slovníku	159
5.56	Syntagmatika slovníku	162
5.57	Kombinace textové (neustálené): výrazy	163
5.58	Funkce lexikálních jednotek. Diachronie v synchronii	165
5.59	Slovníky	166
5.6	Sémantika	167
5.61	Sémantika a lingvistika	167
5.62	Význam věty a lexému	168
5.63	Paradigmatika a syntagmatika významu	169
5.7	Typologie a univerzálie	170
5.71	Typologie	170
5.72	Univerzálie	173
5.8	Kontrastivní lingvistika	174

6.	ETAPY VÝVOJE EVROPSKÉ LINGVISTIKY	176
6.1	Začátky jazykovědy	176
6.2	Indoeuropeistika	178
6.3	Dvacáté století	179
	SLOVNÍK A REJSTŘÍK	181
	BIBLIOGRAFIE	243